

*Шкарбань Анна Володимирівна,
студентка 2 курсу,
Спеціальності «Початкова освіта»*

*Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Тесленко Тетяна Василівна*

«Дидактична гра як ефективний метод формування позитивної мотивації молодших школярів»

Час вносить зміни у зміст ігор, створює багато різних варіантів, тільки їх рухова основа залишається незмінною. Народна педагогіка спонукає батьків, учителів, вихователів піклуватись про фізичний розвиток дітей, всіляко заохочувати їх до рухів. "Як дитина бігає і грається, так їй здоров'я усміхається", – стверджує прислів'я. Чим більше дитина рухається, тим краще росте й розвивається. Народні рухливі ігри за змістом і формою прості та доступні дітям різного віку. Захоплена грою дитина загартовується в терпінні, бо ніколи не скаржиться на біль, якщо впаде чи вдариться ненароком [2].

Розробкою теорії дитячих ігор, з'ясуванням ролі, структури і значення гри для виховання і навчання дітей займалися психологи Ж.Піаже, Л.С.Виготський, О.М.Леонтьєв, Д.Б.Ельконін та ін. А.С.Макаренко вважав дитячі рольові ігри такими ж важливими для розвитку дитини, як для дорослого справжню працю. Однак, зазначав він, тільки та гра є педагогічно цінною, в якій дитина активно діє, мислить, будує, комбінує, моделює людські взаємини. За цих умов вона може грати в грі різні ролі - бути командиром, виконавцем, творцем, знаходити умови для виявлення своїх здібностей та життєвої активності [3].

Поняття «гра» в педагогічній літературі трактується досить по-різному. За Г. Селевком, гра - «це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення та засвоєння суспільного досвіду, в якому складається та вдосконалюється самоуправління поведінкою». І. Підласий трактує дидактичну гру як «спеціально створені ситуації, що моделюють реальність, із яких учням пропонується знайти вихід». У педагогічній енциклопедії читаємо: «Гра — засіб фізичного, розумового та морального виховання дітей». Дійсно, гра — це складне, багатогранне явище, яке неможливо однозначно трактувати. Будь-яка гра включає три основні етапи:

- підготовчий (формулюється мета гри, відбирається навчальний зміст, розробляється сценарій, готується обладнання, розподіляються ролі, проводиться інструктування тощо);
- безпосереднє проведення гри;
- узагальнення, аналіз результатів [4].

Дидактичні ігри, які використовуються в початковій школі, виконують різні функції: активізують інтерес та увагу дітей, розвивають пізнавальні здібності, кмітливість, уяву, закріплюють знання, вміння і навички, тренують сенсорні вміння, навички тощо. Правильно побудована цікава дидактична гра збагачує процес мислення індивідуальними почуттями, розвиває саморегуляцію, тренує волюві якості дитини. Якщо вчитель часто використовує цікаві дидактичні ігри, молодші школярі раптом роблять відкриття: «Мені подобається думати, дайте мені таке завдання, щоб я поламав голову», тобто зароджується інтерес до розумової праці [3].

Створюючи ігрову ситуацію відповідно до змісту програми, педагог повинен чітко спланувати діяльність учнів, спрямувати її на досягнення поставленої мети. Коли визначено завдання, учитель надає йому ігровий зміст, окреслюючи ігрові дії, і це спонукає учнів до гри. А коли виникає особиста зацікавленість, то з'являються й активність, і творчі думки, і хвилювання за себе, команду, весь колектив [1].

Приклад створення ігрової ситуації для рольової гри: на одному з уроків до першокласників раптом завітав «листоноша». Він роздає кільком дітям «листи» — завдання

для складання маленьких оповідань за малюнками (або опорними словами), що лежать у конвертах. З нетерпінням очікують діти цих листів, прагнучи скласти найкращий твір. Приклад з уроку математики: вчитель несподівано ставить на стіл іграшкові терези, кладе кілька яблук, огірків, цукерок і пропонує пограти «в магазин». «Продавець» і «покупець» швидко лічать, а діти стежать за правильністю розрахунків. Так у грі малюки тренуються в додаванні й відніманні [3].

Відповідно до психолого-фізіологічних особливостей свого віку молодші школярі постійно відчувають потребу у грі, ігровому спілкуванні. Тому вчитель має творчо використовувати цю особливість віку й здійснювати педагогічний вплив, враховуючи індивідуальні особливості кожного учня зокрема [1].

У процесі гри в учнів виробляється звичка зосереджуватися, самостійно думати, розвивати увагу. Захопившись грою, діти не помічають, що навчаються, до активної діяльності залучаються навіть найпасивніші учні. Використання на уроках ігор та ігрових моментів робить процес цікавим, створює в дітей бадьорий творчий настрій, полегшує засвоєння навчального матеріалу. Різноманітні ігрові дії, за допомогою яких розв'язується те чи інше розумове завдання, підтримують і посилюють інтерес дітей до навчального предмета. Отже, гра — незмінний важіль розумового розвитку дитини [3].

Тому, для мотивації навчальної діяльності молодших школярів необхідно створювати такі умови, де учень повноцінно живе, проектує своє майбутнє, творчо осмислює дійсність. Це можливо в процесі вироблення мотивації учіння. Для формування мотивації надзвичайно важливо створювати на уроці ситуації успіху, бо це — єдине джерело внутрішніх сил учня, що народжує енергію для подолання труднощів і бажання вчитися за сучасних умов. Завдяки грі школярі вчаться виборювати перемогу, прагнуть до успіху, концентрують волю, досягають поставленої мети, вимогливо ставляться до себе, бачать перспективу власного зростання й усвідомлюють потребу самовдосконалення [1].

Отже, дидактична гра в усіх своїх видах виконує різні функції, але домінує саме мотиваційна. Тому, аналізуючи весь матеріал, можемо зробити висновок, що вона є ефективним методом формування позитивної мотивації молодших школярів.

Список використаної літератури:

1. Гончаренко Н. Ігрові зони для першокласників. *Відкритий урок*. 2013. № 4. С. 55-58.
2. Казімірова В. Граймося з нами. *Початкова школа*. 2015. № 1. С. 46-47
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К.: Абрис, 1997. 416 с.
4. Хотелюк В.М. Ігрові технології навчання. Виступ на засіданні методичного об'єднання. 2013.